

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið
Skúlagötu 4
150 Reykjavík

Reykjavík, 8. desember 2021
Tilvísun: 202111005 / 5.2

Efni: Tillögur að burðarþolsmati og áhættumati erfðablöndunar ásamt umhverfismatsskýrslu

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið, í samvinnu við Hafrannsóknastofnun, hefur kynnt tillögu að burðarþolsmati og áhættumati erfðablöndunar ásamt umhverfismatsskýrslu skv. lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021.

Almennt um umhverfismatsskýrslu og nákvæmni mats á umhverfisáhrifum

Nákvæmni umhverfismats áætlana ræðst af eðli og efni áætlunar hverju sinni. Þannig skal umhverfismatsskýrsla hafa að geyma þær upplýsingar sem sanngjarnt er að krefjast að teknu tilliti til fyrirbyggjandi þekkingar, þekktara matsaðferða, efnis og nákvæmni áætlunarinnar og stöðu áætlunar í stigskiptri áætlanagerð, sbr. 2. mgr. 14. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Áhættumat og burðarþolsmöt eru ekki einu áætlanir hins opinbera er varða sjókvíaelði. Þar fyrir utan má nefna skiptingu hafsvæða í eldissvæði, sbr. 4. gr. a. í lögum um fiskeldi og strandsvæðisskipulag skv. lögum um skipulag haf- og strandsvæða. Lög um umhverfismat framkvæmda og áætlana gerir ráð fyrir að mögulegt sé, eigi það betur við, að fjalla nánar um tiltekin umhverfisáhrif á síðari stigum áætlanagerðar til að forðast endurtekningar sama mats, sbr. 2. mgr. 14. gr. laganna.

Fyrirliggjandi áhættumat og burðarþolsmöt taka til umfangs fiskeldis í sjókvíum í einstaka fjörðum en taka ekki til staðsetningar fiskeldis innan fjarðanna. Framangreint hefur eðlilega þýðingu hvað varðar nákvæmni umhverfismats í tilliti áætlana. Þá fela áætlanirnar sjálfar í sér greiningu á áhrifum á tiltekna umhverfisþætti.

Að því sögðu telur Skipulagsstofnun samt sem áður að áhættumat og burðarþolsmöt gefa tilefni til nákvæmari umfjöllunar og mats en finna má í umhverfismatsskýrslu áætlana. Þrátt fyrir að áætlanirnar taka ekki til staðsetningar eldisstöðva innan fjarða þá eru þær staðbundnar áætlanir sem taka til umfangs eldis innan tiltekinna fjarða. Ferli við umhverfismat áætlana felur m.a. í sér afgreiðslu áætlunar að teknu tilliti til niðurstöðu umhverfismats og samráðs. Ef umhverfismat áætlunar á að þjóna tilgangi sínum þarf umhverfismatsskýrsla að upplýsa um möguleg áhrif áætlunar á þeim svæðum sem áætlun tekur til.

Viðmið

Í umhverfismatsskýrslu áætlunar skal m.a. koma fram lýsing og mat á líklegum umhverfisáhrifum af framkvæmd áætlunarinnar þar sem lagt er mat á vægi umhverfisáhrifa út frá skilgreindum viðmiðum, sbr. b-lið 1. mgr. 14. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Ekki er ljóst við hvaða viðmið er stuðst í umhverfismati áhættumats og burðarþolsmata eða hvernig viðmið leiða til niðurstaðna um vægi umhverfisáhrifa.

Áhrif á villta laxastofna með tilliti til erfðablöndunar

Skipulagsstofnun bendir á að ekki allar ár með laxastofnum eru teknar með í útreikningum í áhættumati. En líkanið tekur eingöngu til áa þar sem meðaltal villtra hrygningarlaxa á ári er >60. Í skýrslu óháðrar nefndar um áhættumatið¹ er bent á að rannsóknir benda til þess að smáir stofnar séu oft þeir stofnar sem tíðni erfðablöndunar við stökinn eldisfisk sé mest.

Að mati Skipulagsstofnunar þarf við umhverfismat áhættumats og burðarþolsmata að leggja mat á framangreind áhrif og setja í samhengi við aðstæður í einstökum fjörðum eða á einstökum svæðum.

Egill Þórarinsson

¹ Skýrsla óháðrar nefndar um athugun á aðferðafræði, áhættumat og greiningum á fiskeldisburðarþoli á vegum Hafrannsóknastofnunar.